

Veelgestelde vragen en antwoorden (FAQ)

1. Is Exa.men gecertificeerd examenleverancier?

Ja, Exa.men is sinds 2019 gecertificeerd examenleverancier. Dit betekent dat al onze producten erkend zijn als examenproduct voor het MBO.

2. Uit welke onderdelen bestaat een examen?

Het examen bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Basisontwerp

In dit document staat de verantwoording voor de gekozen examenvorm, het examenplan en de examenmatrijs.

2. Exameninstructie kandidaat

In dit document vindt de kandidaat de instructie over de examenopdracht.

3. Beoordelingsformulier

In dit excel-formulier vindt de beoordeling plaats. In het eerste tabblad worden de gegevens van de kandidaat, de beoordelaar en onderwijsinstelling ingevuld. In het tweede tabblad wordt de kandidaat beoordeeld aan de hand van rubrics. De beoordelaar kiest tussen ‘onvoldoende’, ‘voldoende’ en ‘goed’. In het laatste tabblad wordt het eindresultaat berekend.

4. Exameninstructie beoordelaar

In dit document krijgt de beoordelaar instructie over de beoordeling.

3. Hoe wordt een examen bij Exa.men geconstrueerd?

Voor een gedetailleerd antwoord verwijzen we graag naar het [handboek constructie en vaststelling](#). Kort gezegd wordt eerst een basisontwerp (examenverantwoording, examenplan en examenmatrijs) van het examen gemaakt door een toetsdeskundig constructeur samen met een inhoudsdeskundige, bijvoorbeeld een docent of deskundige uit het werkveld. In deze fase worden beoordelingsvormen gekozen die aansluiten bij de inhoud van het keuzedeel. Het basisontwerp wordt vastgesteld door onafhankelijke vaststellers uit het onderwijs en/of werkveld. Daarna werken de constructeurs het examen uit aan de hand van het basisontwerp en vervolgens wordt het examen vastgesteld door de vaststellers.

4. Examenconstructie: Hoe worden beoordelingsvormen gekozen?

In de fase ‘ontwikkelen basisontwerp’ kiezen we passende beoordelingsvormen. Hierbij gaan we altijd uit van de inhoud van het keuzedeel. Gaat het om praktische handelingen? Of om het maken van een beroepsproduct? Of gaat het om een ontwikkelproces of kennis en inzichten rondom een bepaald thema? Bij keuzedelen waar handelingen centraal staan, kiezen we voor een praktijkexamen met observatie. Voorbeelden: werken met baby's, zorg en technologie. Staat het maken van een product centraal, dan kiezen we voor een praktijkexamen met productbeoordeling. Voorbeelden marketingcommunicatie (marketingplan) en praktijkonderzoek (onderzoeksverslag).

Als de ontwikkeling centraal staat of kennis en inzichten rond een bepaald thema of het keuzedeel is gericht op zaken die niet in een moment te observeren zijn, dan kiezen we voor een verslag of vlog in combinatie met een eindgesprek.

Voorbeelden: keuzedelen duurzaamheid, ondernemend gedrag. Een presentatie kiezen we als het past bij de kwalificatie-eisen. Bijvoorbeeld het presenteren van een ondernemersplan of voorstel. Met een presentatie kunnen kandidaten toelichten waarom ze bepaalde keuzes hebben gemaakt. Meestal bestaat het examen uit een mix van beoordelingsvormen. In het basisontwerp staat een toelichting van de gemaakte keuzes.

5. Welke stappen vinden plaats voor de kandidaat, voorafgaand aan het examen?

Voorafgaand aan het examen dient de deelnemer (meestal) 80% van de opdrachten in het leerplatform gemaakt te hebben. De coach vraagt vervolgens een steekproef aan van de gemaakte opdrachten. Hieruit wordt een selectie gemaakt van de opdrachten, waarin alle kennis, vaardigheden en werkprocessen uit het dossier aan bod komen. De coach beoordeelt deze opdrachten. Wanneer een opdracht wordt afgekeurd door de coach, kan de coach beslissen dat de opdracht opnieuw ingeleverd moet worden. Als de coach van mening is dat de student klaar is voor het examen (dit betekent dus niet dat alle opdrachten uit de steekproef goedgekeurd moeten zijn!), accepteert de coach de steekproef.

Hiermee wordt het examen automatisch klaargezet voor de student.

6. Op welke manier is de examinering gescheiden van het onderwijs?

Het examen staat los van het leerprogramma. Het wordt apart ontwikkeld en aangeboden. Voor de examenopdracht mogen de kandidaat gebruik maken van de resultaten uit het onderwijs; de leeropdrachten. Kandidaten kunnen hun werk uit leeropdrachten aanvullen en verbeteren aan de hand van de opdracht in het examen en vervolgens inleveren. Hiermee sluiten we aan bij de ontwikkelingen van het "[Anders verantwoorden van het de diplomabeslissing](#)".

7. Is er sprake van een vaste examenopdracht of een kaderopdracht?

De examens van Exa.men bestaan over het algemeen uit een vaste opdracht met ruimte om de opdracht naar het bedrijf of de situatie in te vullen. De instructie voor de kandidaat en de instructie voor de beoordelaar geven de kaders voor een gepaste examenopdracht. Het is niet nodig voor de kandidaat om de opdracht zelf te formuleren en vast te laten stellen. Afstemming tussen de kandidaat en de coach over de uitvoering van de opdracht achten wij voldoende.

8. Welke criteria worden in het eindgesprek beoordeeld, en dus niet in het verslag/de vlog?

Een eindgesprek kiezen we vaak in combinatie met verslag of vlog of een productbeoordeling in een praktijkexamen om het volledige keuzedeel te kunnen beoordelen. In een eindgesprek stel je als beoordelaar verdiepende vragen over

het verslag/vlog of product om inzicht te toetsen over een onderwerp of gemaakte keuzes. Beide vormen (verslag/vlog en eindgesprek) heb je nodig om alle eisen uit het keuzedeel te kunnen beoordelen. Wat je niet kan beoordelen op basis van het verslag/vlog, kun je wel beoordelen in het eindgesprek en andersom. In de instructie voor beoordelaars staat bij de specifieke instructies waar nodig welke criteria in elk geval in het eindgesprek aan bod moeten komen.

9. Moet er altijd een eindgesprek plaatsvinden?

Het eindgesprek is nodig voor een volledige beoordeling van het keuzedeel. Met een verslag of vlog kunnen kandidaten een heel eind komen door informatie te zoeken en bij elkaar te zetten. In een eindgesprek kun je als beoordelaar verdiepende vragen stellen om te achterhalen of ze echt inzicht hebben in bijvoorbeeld gevolgen van handelen voor de veiligheid. Beide vormen (verslag/vlog en eindgesprek) heb je nodig om alle eisen uit het keuzedeel te kunnen beoordelen. Dus ja, als het eindgesprek is opgenomen in het examen, dan moet het eindgesprek ook plaatsvinden.

10. Biedt Exa.men ook een gespreksleidraad voor het eindgesprek?

Er wordt bij Exa.men geen gebruik gemaakt van een vaste gespreksleidraad. Voor de beoordelaar zijn de richtlijnen van de STAR(R)-methode beschikbaar. In de instructies geven we aandachtspunten voor het eindgesprek. We gaan uit van inhoudsdeskundige beoordelaars. Zij weten het beste welke verdiepende vragen nodig zijn aan de hand van de aandachtspunten en het werk van de kandidaat. Er is daardoor geen vaste gespreksleidraad nodig.

11. Wat is de meest efficiënte manier om eindgesprekken af te nemen?

Het beste is om eerst het verslag/vlog of beroepsproduct te bekijken aan de hand van de beoordelingscriteria. De beoordelaar vult het beoordelingsformulier vast in voor de criteria die beoordeeld kunnen worden op basis van het verslag/vlog of beroepsproduct. Het is dan meteen duidelijke welke criteria met het eindgesprek moeten worden beoordeeld. De beoordelaar maakt aantekeningen voor het eindgesprek, bijvoorbeeld aandachtspunten/vragen om toelichting bij gemaakte keuzes of om inzicht te toetsen.

De richtlijn is meestal 20 minuten per gesprek. Als blijkt dat minder of juist meer tijd nodig is, dan kan de onderwijsinstelling minder of meer ruimte inplannen per gesprek.

12. Moeten er twee beoordelaars voor het examen zijn?

Wij adviseren om 2 beoordelaars in te zetten voor het afnemen en beoordelen van het examen, ten behoeve van een betrouwbare beoordeling. Echter is het aan de onderwijsinstelling om dit advies over te nemen. De beoordeling kan ook door één beoordelaar gedaan worden. Echter is het wel noodzakelijk dat één van beide beoordelaars onafhankelijk is; bij gebruik van één beoordelaar dient deze dus onafhankelijk te zijn.

13. Waarom wijkt de beschrijving van de beoordeling “goed” af van de beoordeling van “voldoende” en “onvoldoende”?

De beoordelingsschaal bestaat uit een driepuntsschaal waarbij er een omschrijving van de onvoldoende (0 punten) en voldoende (1 punt) is gegeven. Voor de beschrijving van goed (2 punten) gebruiken we een algemene beschrijving: de prestatie overtreft duidelijk de beschrijving van voldoende. Hier is voor gekozen omdat de prestatie op verschillende manieren kan uitblinken. Om de beoordeling “goed” te beschrijven is dan een lange tekst nodig. Om de criteria goed leesbaar te houden, voor de beoordelaar en de kandidaat, is bij nieuwe examens en herziene examens gekozen voor de algemene formulering voor ‘goed’. Aan de hand van de gegeven omschrijvingen van “voldoende” en “onvoldoende” kan een beoordelaar een passende waardering geven. Bij examens na 2021 wordt op het blad beoordeling een toelichting gevraagd bij de beoordeling onvoldoende en goed op een onderdeel. Wanneer er voor een volledig onderdeel de score “goed” gegeven wordt, geeft de beoordelaar in dit tekstvak aan op welke manier de prestatie van de kandidaat de beschrijving van voldoende overtreft.

Een uitzondering is de criteria waarbij er maar één mogelijke manier is om de beschrijving van “voldoende” te overtreffen. Bij deze criteria nemen we wel een specifieke beschrijving op bij goed.

14. Een examen bestaat uit een aantal documenten. Welke benodigde informatie vind je in welk document terug?

Benodigde informatie	Document (examens vastgesteld in 2021 of later)
Verantwoording voor de gekozen examenvorm	1. Basisontwerp
Relatie met de eisen uit het kwalificatiedossier	1. Basisontwerp
Beschrijving van de examenvorm	1. Basisontwerp, 2. Exameninstructie kandidaat, 3. Beoordelingsformulier en 4. Exameninstructie beoordelaar.
(Geschatte) duur van het examen	2. Exameninstructie kandidaat en 4. Exameninstructie beoordelaar
Afnamecondities en hulpmiddelen	2. Exameninstructie kandidaat en 4. Exameninstructie beoordelaar
De inhoud van de examenopdracht	2. Exameninstructie kandidaat
De gebruikte cesuur	2. Exameninstructie kandidaat en 4.

Exameninstructie beoordelaar

15. Hoe kunnen de beoordelingsformulieren (digitaal) getekend worden?

De excel-formulieren lenen zich uitstekend voor digitale ondertekening. Dit gaat het best als het beoordelingsformulier (tabblad: Beslissing) wordt opgeslagen als pdf. Vervolgens kan het document in een PDF-reader worden ondertekend.